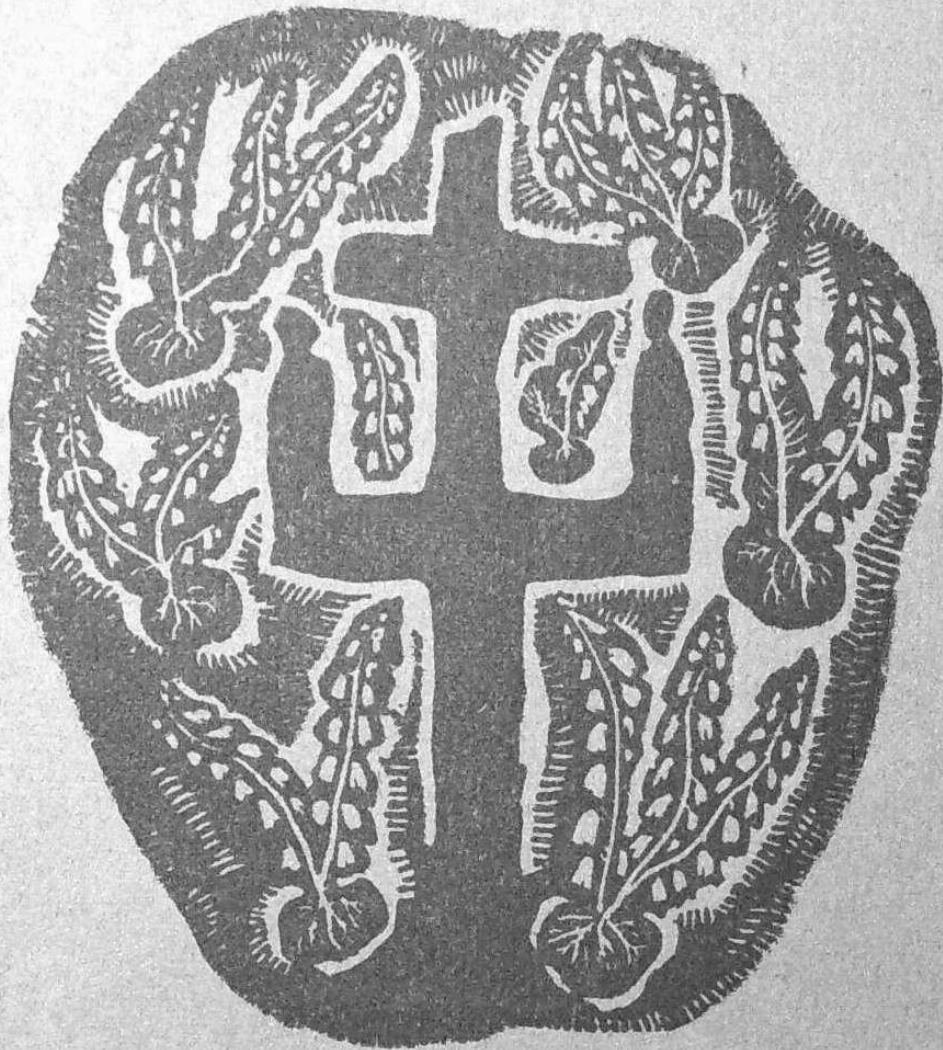

Kroaz Breiz

Bleun Brug
GENVER 1951

HA PRENET ho peus ?

al levr nevez :

"Panorama de la littérature Bretonne de langue bretonne et de langue française des origines à nos jours"

gant Y. M. RUDEL
295 lur dre ar post

La Vie et les Œuvres

de Jean-François-Marie-Maurice-Agaihe

Le Gonidec

du Docteur DUJARDIN
800 lur dre ar post

Yez hon Tadou

al levr nevez, aes ha splann
evit deski hor yez,
savef gant an Ao. Seité
ha Stéphan
395 lur dre ar post

Goulennit

**KARTENNOU-POST
" 7 SANT BREIZ "**

Ar seiz Kartenn dre ar post 120 lur pe 8 timbr a 15 lur

E Gwerz : S⁶ BALB — B. P. 108 Rennes — C. C. P. 1171.35

Evit kement a zell ouz koumanantou ha profou, skriva da :
M. Séité, Secrétariat du Bleun-Brug, rue du Moulin, Tréboul. —
C. C. P. 544-22 Nantes. V. Séité, Bleun-Brug, rue du Moulin, Tré-
boul. — Mar plij, lakaat ouz kein ar chekennou-post perak e
kasar an arc'hant, pe ez eo eun adkommanant pe unan nevez.

- 1) Koumanant bloaz d'an 12 niverenn, brezoneg ha galleg. 400 lur
- 2) Koumanant bloaz d'an 8 niverenn brezonek hepken . . . . 300 lur
- 3) Koumanant d'an 4 niverenn c'hallek hepken . . . . . 190 lur

Evit kement a zell ouz danvez-skrid ar gelaouenn, skriva da : rener
Kroaz Breiz : M. l'Abbé Laurent Bleunven, recteur de Plomelin (Finistère)

NIV. 33

GENVER 1951

Kroaz Breiz

Bleun Brug

TAOLENN

Eun ero nevez o tigeri, L. Bleunven.....	2
Beo ha yaouank eo ar Bleun Brug, V. Favé .	3
N'eo ket re abred!	4
Ar Bleun Brug a zeu e Santez Anna Wened B. de Parades.....	5
Sant Budok, P. Batany	6
Ar brezoneg er skol	9
Labour vat e Breiz Izel	10
Eus Kemper da Gastell, E. Kernogell	11
Ar paotr glac'haret, B. Philippe.....	15
Dre Vreiz	16
Dre ar bed.....	17
Gwir istor Fanch ar Su, V. Séité	18
Radio-Kimerc'h, Y. M.	19
Abadenn Studi Kemper, V. Y. M.	20
An daou azen, Y. Tranvouez.....	21
Kornig ar vugale, K. Riou	22
Trubuilhou ar fri bras, L. Bleunven.....	23
C'hoariou	24

REVUE MENSUELLE

*Bloavez mat
yec'bed, peoc'h ha levez
d'bon holl lennerien*

Eun ero nevez o figeri

« Kalon an den a zo c'hoantus
P' on deus bet gwann e c'houlonn ruz... »

Istor ar bed eo cheñch.

Evel ma wellit, Krouz Breiz a zeu ivez cheñch en he gwiskamant hag en he ano.

Evit plijout gwelloc'h d'he lennerien gouz, ha dastum endro d'ezhi muioc'h a lennerien nevez, ho deus c'hoantaet yaouankaet ha kreski, gant penn kenta ar bloaz.

Ma kemer adalek vremen an ano laer a « Vleun Brug », eo evit diskouez skler e teu, hiviziken, da veza kelaouenn ha banniel an Emgleo a zoug an ano-se.

Met bezit dinec'h, daoust d'ezhi da jec'h ano ha rener, ar gelaouenn no jec'ho ket, evit an dra-se, a sperod.

Ar re a zo hirio en he fenn, koulz hag ar re a oa dec'h, a denno o skridoù eus an hevelep mammenn : Doue ha Breiz, Stourm a fell d'ezo evel bugale sentus an Iliz katolik. O c'harantez evit o bro vihan a vo reizel hag harpet bepred war ar feiz kristen.

Eun ero nevez a zo o figeri, met anat eo, evit ma z'ay mat da benn, ar renerien o deus ozomm da veza skoazelliet gant o holl vignoned.

C'houi hag a anavez hor menozioù hag a gar ar pezh a garomp, roit, ni ho ped, an darn d'omp da ober eus « Vleun Brug », eur gelaouenn vev ha bouedus, a zihuno hor c'henvez, a zasko d'ezo a nevez pagen kaer eo hor Breiz en he c'horf hag en he ene.

C'houi hag a c'hell dorc'hel eur bluenn, savit skridoù plijus, tennit ouz ho tenzor traou koz ha traou nevez da zegas d'omp...

N'eus fors piou oc'h, ma z'eus eun tamm gwad breizek dindan hoc'h ivinou, e c'hellit ombann ha skign ar gelaouenn, klask d'ezhi lennerien nevez... Konta reomp warnoc'h.

Holl eta d'al labour a-zevri hag a greiz kalon.

Gant skoazell an holl Vretoned vat ha gant bennoz an Aotrou Doue ha sant hor bro, an ero nevez a zigoromp a yelo da benn.

War arco! Hep damant d'ar boan.

Ra vezo hor ger :

« Kalonk a drec'h pep tra. »

LE BLEUNVEN,
rener ar gelaouenn.

En abeg d'ar post a holl eur renket, er wech-mañ c'hoaz, dorc'hel d'an ano koz. Keckepit ha ma tistio d'omp entre da cheñch, e kroump an ero nevez.

Beo ha yaouank eo ar Bleun-Brug

Gant an Aotrou Chaloni Fave
Aluzener-Meur ar Bleun-Brug

EUN dra vev eo ar Bleun-Brug hag evel pep tra vev dont a ra kemm ennañ eus an eil bloavez d'egile. Mareou diskar ha mareou emzao a gaver e buhez pep tra vev ; an diskar a ya awechou betek ar maro :

« An douar 'zo eun neved (1) leun a bilodou (2) maro / » Pet ha pet unvaniez, pet ha pet emzao a zo diskennet en o bez goude beza sklerijennet o amzer !

Dre c'hras Doue, beo eo c'hoaz ar Bleun-Brug, nerzusoc'h ha skedusoc'h eget biskoaz mariero, ha daoust d'ar 45 bloaz a zo tremenet abaoe m'oa bet taolet an hadenn anezañ e douar Breiz, du-ze e skeud Kastell Keryann Sant-Nouga, setu ma red en e wazied evel eur yaouankiz nevez.

Ker buan ez a war gresk bremañ ma teu ar berr-alan d'ar re a zo ouz e ren pe a glask mont d'e heul.

Sklaer eo eta eo gwirizennet doun e kalon ar Vretoned ar mennadoù a zo o sach a renorien ha mignoned ar Bleun-Brug.

Ma no vijont bet nemet faltazioù goulo diwanet e penn eun nebeut huñvreerien troet ouz an amzer dremenet ha dic'halloud da glevet o amzer o trei hag an amzer da zont ouz o gervel, n'en defe ket ar Bleun-Brug lakaet da dridal kalonou ar Vretoned yaouank evel m'en deus graet gant e dri gendalc'h diweza.

Burzudus eo al loc'h en deus lakaet kendalc'h Kastell-Paol 1950 e Breiz a-bez, burzud diacs da gompren ma ne anzaver ket eo bet evel ene Breiz o tifluka, o tispaka) o skedi, evel an heol da vintin, skubet dirazi kant tra hag a glaske he mouga.

Ya eur burzud graet gant diou garantez beo-buhezek, skoulmet en unan gant ar Bleun-Brug : ar garantez evit an Aotrou Krist hag ar garantez evit Breiz. Diou garantez ha ne zeu d'o heul sourt kasoni ebet.

Ar garantez evit an Aotrou Krist ne lavar ket d'omp kaout kas ouz ar re n'o deus ket an hevelep kredenn geneomp war dachenn ar relijion ; o c'harat e reomp ivez evel m'en deus an Aotrou Krist o c'harat.

Ar garantez evit Breiz ne lavar ket d'omp kaout kas ouz ar re n'int ket Bretoned ; frankoc'h eo hor c'halon, plas a zo enni evit ar re all, ar re dosta da genta, ar re bella da c'houde.

Nemet e kav d'omp ez omp karget da zifenn ar gened hag, ar Feiz en hor c'horn-bro.

Ma teu pep-hini da ober kemend-all, kaer e vo ar Frans, ha kaer e vo ar bed :

« Me 'zo ar Gedour bras en e zav war ar c'hleui
Gout a ran petra oun, ha me oar petra ran,
Ene Kornog, he douar, he merc'hed hag he bleui
Holl gened ar bed eo, en noz-mañ, a vitan. »

(1) Neved : iliz.

(2) Piled : gelaouenn.

« An tamm Frans a vitan biken n'o do anezañ », nag ar re a garfe skuba diwar an douar pep gened nag ar re a garfe skuba pop feiz Kristen.

Ar yaouankizou a zired d'hor skora. Gwilet a reont gwelloc'h-gwella ne zeulo o spered hag o c'halon da zigeri da vat nemet ma vezont d'orroet (1) harvez o mennadoù doun, gwiziennet er ouenn.

Klasket ez eus bet o diwrizienna hep o divroa hag o deus gwelet eno pep uhelvennad (2) o fizec'hi. A drugore Doue n'emaomp ket c'hoaz re ziwel. Setu son skiltrus ar biniau o sevel :

« Deus ganimp war an hent bras,
Deus ganimp en avel c'hlan,
D'an aod pe c'hoaz d'ar monez kras,
Da heul toniou drant hor c'han. »

Hag ar yaouankizou n'eo ket c'hoaz divouedet o fenn gant gevier ha breinadurez a gav blaz vat gant kement 'zo breizad : yez, gwiskamanchoù, koroll ha kan, blaz vat gant kement 'zo kristen : lidou ha pardonioù.

N'emañ ket en hor sonj ober an distera gaou ouz an emzavioù kristen a baotred pe a verc'hed yaouank. Da bep-hini e labour ! En em zikour a c'hellomp avat evit brasa mat yaouankizou Breiz.

N'eo ket re abred !

E-touez eur bern keleier all hon eus lennet e « *Ouest France* » ar 26 a viz Kerzu diweza, ar c'helou-man :

« *L'Assemblée Nationale a voté sans débat, ce matin, la proposition de loi relative à l'enseignement des dialectes locaux. Aux termes du texte adopté, cet enseignement sera facultatif pour les élèves comme pour les maîtres.* »

Da genver Nedeleg ar bloaz santel, setu eur c'helou laouen d'ar Vretoned a stourm abaoe keit all evit ma vo digoret hor skolioù d'hor yez. A-dra-sur, nebeudig a dra a roer d'eomp ! Pa sonjer, koulskoude, n'oa netra araok, arabat klemm re eus ar gammed kenta graet war an hent-se. Ret e vo avat, mont pelloc'h.

Mil trugarez ha mil meuleudi hon eus da lavaret d'ar Vretoned vat o deus stourmet ken kalonek evit digeri dor ar skolioù d'hor yez : an Ao. Leon Toulemonet rener an U.D.B., an Doktor Vourc'h hag an Ao. Pinvidic, Sénatourien ha kement hini o deus roet skoazell d'ezo da gas o mennad da benn.

(1) D'orroet : kelennet ha savet.
(2) Uhelvennad : ideal.

Ar Bleun-Brug a zeu e Santez-Anna-Wened

Er bloaz-mañ, gouel bras ar Bleun-Brug a vo graet d'an 3.4 ha 5 a viz east, e Santez-Anna-Wened. Kêr santel ar Vretoned.

25 bloaz a zo abaoe ar Bleun-Brug diweza e Keranna. Tro-gaer hon eus eta da lida du-hont eured-arc'hant Bleun-Brug Santez Anna, en eur zistrei adarre d'al lec'h-se ken karet gani ar Vretoned, al lec'h ma reas ennañ Y.B. Kalloc'h e studi, al lec'h ar Brezonek Job er Bayon.

Evel warlone, tri deveziad en devo adarre ar Bleun-Brug.

Ar gwener 3, « *Devez Yann Ber Kalloc'h* » a vo devez ar brezonek. Prezegennoù a vo graet, ha d'an abardaez e Alre o vo diskouezet filmoù diwarbenn Breiz.

Ar sadorn 4, « *Devez Nikolazig* » a vo devez ar prezegennoù diwarbenn santez Anna, patronnez Breiz hag he servicher mat, Ivon Nikolazig. Er memes amzer e vo eun diskouezadeg e mirdi Nikolazig renket ha kempennet evit so.

D'an abardaez, dirak ar « *Scala Sancta* » e vo eur veilhaded vras Roet e vo eno, da genta, eun tañva eus oberou kaera Y. B. Kalloc'h, ar barz ken brudet, gant laz-kana Kloerdi-bihan Keranna, gwisket holl gant dilhad breizek. En eil lodenn e vo diskouezet, e-kreiz ar gouleier hag ar c'han, aparitionou Santez Anna da Nikolazig. Warlerc'h e teulo prosesion ar goulou a ga so an dud da glevout an ofrenn kreiz-noz dirak bez-meur ar soudarded varo.

Ar sul a vo « *devez bras Santez Anna* ». Diouz ar mintin, evel boaz, e vo kenstrivadegou ar Bleun-Brug. Da unnek eur, an ofrenn-bred, kanet gant eun eskob, adarre ouz aoter bez-meur ar soudarded.

Goude kreisteiz, war sur flourenn c'hlas, tostik da Santez-Anna, e vo eun abadennad

« *Koroll ha kan* » gant bombard ha biniau.

En eil lodenn e vo eur c'hoariadeg vras diwar-benn devoision ar Vretoned da Santez Anna a-dreuz ar c'huntvojoù, e Breiz ha dre ar bed.

Da heul ar c'hoariadeg-se e vo eur brosesion-veur gant ar parrezioù a bed santez Anna. An holl barrezioù o deus santez Anna da batonez a zo pedet start da gomer porz er brosesion-se gant eur groez ha gant bannielloù ha skeudenoù Mamm-Goz ar Vretoned. Dent a raio ivez kannaded a-borzh ar Vretoned di-vroet. Klozet e vo ar Gouel gant Bennoz ar Sakrament.

Goude koan, ma vez gallet, e vo c'hoariva brezonek gant hor strolladoù gwella eus krenstrivadeg er peziou-c'hoari.

**

Setu ar Bleun-Brug kaer emaeomp o sevel, en enor d'hor Mamm-Goz Santez Anna, kennerzet el labour-se gant an Aotrou n' Eskob Bellec ha gant an Aotrou-

nez-Meur ar Baron ha Kelen ha kalz beleien ha liked eus Bro-Wened.

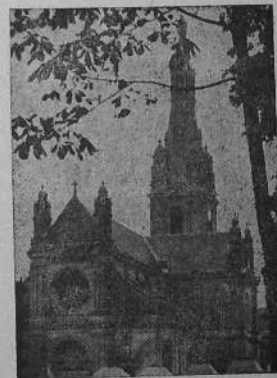
Bodadegou a vez geneomp, bep miz, e Kloerdi-Bihan Keranna. Pep hini a labour goude, diouz e du, evit ma vo kaer an traou.

Dindan renêrez an Ao. Viet eus Alre, ez eus savet eur « *C'hoite local* », ennañ da sekretour, an Ao. beleg Danigo eus Kloerdi-bihan Santez-Anna.

Danvez ar c'hrenstrivadegou a zo prest dija. Emeur bremañ o skriva ar c'hoariadegou hag o sevel an diskouezadeg. Kelou a zo bet kaset ivaz d'ar parrezioù, dre e Gannadig Santez-Anna.

A-benn bremañ e c'heller lavaret, en deuz c'hoant Bleun-Brug Keranna, da veza trec'h da Bleun-Brug ar Sent e Kastell-Paol.

Bernard de PARADES.

Sant Budok

Familh vras ar Bleun Brug ho deus gouestlet eur garantez tener d'hor sent breizat.

Netra justoc'h, pa ouezer ez int, e gwirionez. « Tadou ar vro ».

Evit miret beo ar garantez-se, en hor c'halonou, ha rei d'ezhi brasoc'h lufr, hor c'he-laouenn a zibabo, bep miz, hini pe hini eus buheziou ar zent-so hag a denno anezo eur gentel bennak evit mad hon eneo.

An darn vrasa eus sent koz hor bro, a ouzomp dija plou int. Ar re a vennomp komz d'eoc'h anezo n'int ket marteze ken anavezet, met, en o buhez, e kavimp tro da zeski gwelloc'h, hon unan, penaos kas war arsoek labour ar santelezh.

Boul'ha reomp hon ero gant Sant Budok, abad, a vez graet e c'houel, hervez ar chaloni Garaby, d'ar 4 a viz Genver.

A-barz mont pelloc'h, lavaromp dioustu n'eo ket ar sant Budok-man, ar memes hint gant eur sant Budok all (anavezot muioc'h dindan an ano a Veuzek) a zigovez e c'houel d'an 9 a viz Kerzu hag a zo bet skrivet e vuhez gant an Tad Albert ar Braz. E gaout a raimp war hon hent diwezatoc'h.

Sant Budok, abad Lavret, a c'hanas, evel kalz re all eus hor misionerien konta, e Breiz Veur, war-dro ar bloaz 400.

Bagadou Saezon a zailhe, d'ar mare-se, war vroioù ar c'huz-heol, o fevi hag o skrepa kement a gavent war o hent. Evit savetei o buhez Bretoned Breiz Veur a drouzas ar mor, en o raok, gant ar sonj kaout, er c'horn douar-man, bara ha peoc'h. Budok a oa en o zouez hag a zouaras etre Landreger ha Sant Brieg, en unan eus an enezennoù bihan a zo demdost da onez Vriad, enezennig Lavret (enezenn al lore : Insula Lavrea).

An enezennig-se, tric'hornok, n'ho deus nemet eun ugent dervez arat douar, hag a zo eun 250 metr bennak eus ribl enez Vriad.

Budok a savas eno eur peniti, diwezatoc'h eur manati, gant eur skol, e kichen.

E berr amzer ar vrud eus an den Doue a nijas a-bell : ken gredus, ken helavar, ken desket oa, ma roet d'ezan al letano a zoktor bras (magister, cognomine arduus).

Diskiblien niverus a ziredas da zelaou e gentelioù. En o zouez, ez eus unan hag a zo karet ganeomp holl : bez ez eo Sant Gwenole. E sant Budok, evit gwir, eo e fizias Fragan e vab ; eus Lavret eo e teuas Gwenole da Landevenneg. M'ho peus sonj, eun novez, en doa gwelet sant Patrik, abostol Iverzon, dre e gousk, hag ar sant-se en doa goulenet digantan kuitaat e enezenn a vro Dreger evit mont da revel eur manati da vro Gerne. Budok a gavas mat menoz e ziskibl hag a roas unnok eus e genvreudeur da vont gantan.

E Lavret, a lennomp er skridou latin, Budok, dreizan e unan, a rene eur vuhez rust ha pinijennus : war e gorf eur c'houriz reün hag eur sae kroc'hen gavrig ; e-giz bevans, bara heiz, mesket gant ludu ; evel boeson, dour pe diverajou eur frouezenn c'houez bennak ; hag evit diskuiza, en noz, eur gwele traez gant eur maen da harpa e benn.

Buhez kalet hag a vo buhez ken aliös a zant : Korantin, e Kemper, Paol e Leon, Tugdual e Landreger, a vevo evoldan, prederiet holl gant o ene, eneo o nesa ha Doue.

Met istor Sant Budok ne zeski ket d'eomp hepken penaos en doa reizet e vuhez, diskouez a ra d'eomp oustenn penaos oa reizet buhez eur manati, en hor bro Arvor, e tro ar pomped hag ar c'houec'hved kaaved.

Eus ar manati, savet gant Sant Budok, ne jom mui nemet dismantrou ; met an dismantrou-se a zo bet studiet gant evoz. Taolet o deus sklerijenn war an amzer dremenet. Eur beleg eus eskopti Sant Brieg, ginidik eus enezenn Vriad, kolenner e skolaj Landreger, en deus o furchet piz ha piz, er bloaz 1891, hag an istorour La Borderie en deus graet eur gartenn ha treset stumm ar manati koz.

O labour en deus dizoloet, e enezennig Lavret, dismantrou an iliz abati, ar sekreteri, ar vered, diou groaz o mein greunek, koz kenan. « Hag eun fammig amzer vak ho peus, it di, eme La Borderie, da ober eur bale, e fin an hanv, c'houlit wela war al leton merkou linennou kelc'hiek, hanter zec'het ar goet warno, pa z'eo c'hoaz glaz al leton, e diabarz hag en dianvez eus al linennou kelc'hiek-se... »

Gellet ez eus dizolei penn da benn diazez eiz lochenig, renket war eul linenn tost d'an iliz. Tra souezus : manatiou brudet Breiz Veur, hini Iona, dreist-holl, a zo bet savet hervez an henvellidigez-se, d'ar povere ha pemped kantred. « Ar poz a ziskouez, eme c'hoaz an istorour, o deus ar Vretoned, diskennet en Arvor, treuzplantet aman reolennoù ha doaro beva menec'h bro o c'havel, a anavezomp ker mat dre vuhez Sant Kolomban. »

Amzer ar venec'h hag ar skolidi a oa rannet etre al labour spered, al labour korf hag ar bedenn. « En em roit d'ar studi, a gemenne Sant Budok d'e ziskibien (Gwelit e buhez latin sant Gwenole) ; Bezit izel a galon ha ne donnit ket a lorc'h eus ho taskadurez. Labourit gant ho korf hep klask chachia meuloudi an dud war ar pezh a reoc'h. Dreist pep tra, bezit aketus d'ar bedenn ha d'ar yun, hervez giz an Tadou. »

Reolenn zispâr a vuhez, roet gant Sant Budok d'e venec'h, hag e oa, da genta, oc'h heuilh e unan.

••

Sant Budok a varvas koz koz. E peseurt bloaz ? Hervez La Borderie, Budok a zouaras e enezenn Lavret war-dro ar bloaz 460, ha sant Gwenole a guiteas an enezenn war-dro ar bloaz 482. Budok ota a dle beza marvet e tro ar bloaz 500.

E ano a gaver o litanioù sent Breiz war leor koz oferenn Sant Noug. Anvet eo Budmaile. Ano eurus, peagwir Bud a zifini trec'h (cf. Loth, Chrestom et les noms des saints bret.), ha maglos a zifini prins. Prins hag en deus gounezet an nenv, skouer evit pep hini ac'hanomp ha difennour galloudek dirak Doue.

P. BATANY.

NEVEZ DEUET EUS AR WASK

« Dictionnaire topographique du Finistère », gant an aotrou chaloni Perennès, Evit her c'haout, skriva d'an oberour, rue du Moulin, Tréboul, Finistère. Priz : 350 lur.

Anaoudek e c'hallomp beza, e-keñver an ao. Chaloni Perennès, evit al labour falvoudus-se, boulc'het gantañ. An anioù lec'hieu-se, renket dre barrez ha dre lizerenn, a vo talvoudus bras d'an istorour, ha d'ar re holl a fell d'ezo anaout amzer dremenet hor parrezioù. An anioù-se a zo beo, hag a gomz d'an neb a gar sellet oute. Enno e kavimp roudoù ar sent darvoudoù hon istor, doareoù ar vro ha gerioù koz da binvidikaet hor yez.

Ar brezoneg er skol

Skouer vat eur skolaj a Vreiz-Uhel

Redon. Eur ger goz anavezet kalz. « Ker vihan, brud vras », a lennomp war he ardamez (armoiries). Gwir eo.

Dre Ger-Redon eo e tremene gwechall an armeoù estren a felle d'ezo lammat war Vreiz ; soudarded Julius Kazar, Chilperic ha Gontran, e amzer Warok, tiern brudet Gwened, re an impalaer Loeiz Habask a- enep Morvan ha Gwiomarc'h.

Ha selu perak Nevenoe, roue Breiz, a sikouras Sant Kovoion da sevel eno eur manati, da stanka an hent ouz an enebour.

Er bloaz 846 e voe, e « Ballon », tostik da Redon, eun emgann brudet etre Gallaoued Charlez ar Moal ha Bretoned Nevenoe. Ar C'hallaoued a jomas ouz torgenn, ha Breiz, deut ganti an trec'h, a gavas ar frankiz ganti he roue bras Nevenoe.

Er bloaz 1119 e varvas e abati Redon, Alan Ferjan, duk Breiz, a gemeras perzh e brezelioù ar Groaz. En e gichen e voe douaret e wreg, ar plac'h eürus Ermengard.

Da zigoll menec'h Redon evit o labour vat e-keñver Breiz, an duk Fransez kenta a c'houlennas digant ar Pab kroui eun eskopti e Redon evit Erwan ar Senechal, abad ar manati. Met maro an duk a lakeas an diviz da goueza.

Er bloaz 1488 e vanke arc'hant d'an dukezh Anna Vreiz evit kenderc'hel ganti ar brezel, selu perak, menec'h Redon a gasas d'ezi eur c'halar aour ha profou niverus.

Goude amzer an Dispac'h-VRAS, manati Redon, rivinet, a voe laketa en e lec'h skolaj Sant-Salver renet gant Tadou Sant Yann Eudes. Kenderc'hel a reas ar re-mañ ganti labour breizek ar venec'h koz. Ar skolaj a roas da Vreiz darn eus ho gwella bugale, evel ar barz Adrien de Carné, ar barz Abalor (Le berre), an Aotrou markiz a l'Estourbeillon, ar c'honoral de Kerangat, an Aotrou du Halgouet, ar jeneraled Guyot de Salius hag Audren a Gerdrel, an amiraled Ronarc'h ha de Penfaunténio ha kalz re all.

Pevar bloaz 'zo e voe savet e skolaj Sant-Salver, kentelioù brezonek. Gant plijadur vras, a-dra-sur, en deus sant Konvoion, eus bart an Neñvou, benniget ar gelennadurez-se, aotret ganti an Aotrou Trevidy, rener ar skolaj d'ar mare-se.

Heuliet eo ar c'hentelioù bremañ ganti oustenn hanter-kant a vugale o tont eus Pariz. Bloa, Bro-Roazon, Bro-Naoned, Bro-Wened. Laouen-kenañ eo ar re-mañ o teski ar yez keltiek, bet gwechall ar yez nemeti e Bro-C'hall a-bez, arak ma sailhas warni ar Romaned. Prizioù kaer a vez roet d'ar vugale wella, da fin ar bloaz skol.

Bep sul, daou gelenner Breiz-Uhelad, unan eus Kistreberec'h (Questembert), an Ao. Marquer, egile eus Sant-Malo, an ao. Diligeart, a ro eur gentel vrezonek d'ar skolidi a fell d'ezo, e-pad eun eur : yez, lennegezh pe istor Breiz.

Enor d'an daou Vreiz-Uhelad kalonek-se, evit al labour kaer a reont evit Breiz ha d'ar skouer vat a roont d'an holl gelennerien, ha meuleudi da skolaj sant Salver. Lorc'h a c'hell beza e Sant Konvoion, rak al labour boulc'het gantañ oustenn mil bloaz a zo, a gendalc'h war zouar benniget e abati koz.

Labour vat e Breiz-Izel

Ar Bleun-Brug a zo frank ha ledan e dachenn. C'hoant en deus lakaat pop hini da ober eun dra bennak evit Breiz. Ne garer, e gwirionez, nemet ar pezh a vez bet kemeret poan gantañ. An dachenn bouezusa d'ar mare-mañ da labourat warni eo ar skolioù. An neb a zo gantañ ar skolioù a zo etre e zaouarn an amzer da zont. Mar fell d'eomp savetei hor yez, war ar skolioù eo labourat.

Bodet eo bet evit se, d'ar 14 a viz Kerzu, e Kemper, dindan renadur an Aotrou chaloni ar Sier. En sellour ar skolioù kristen, hag an ao. Seita, sekretour ar Bleun-Brug, eun toulladig mistri ha mestrezed-skol eus Bro-Gerne, evit studia a-gvetret, al labour breizek a c'hellfe beza graet er skolioù.

Bez' ez eo eno frered ha leanezed eus an holl Urziou a zalc'h skolioù e Bro-Gerne ha ganto beleien ha skolaerien libr.

Goude eun taolig lagad war an holl emzavioù breizek a vev en amzer hirio, oz eus bet pleustret war ar c'hudennoù-mañ : Kelennadurez ar brezoneg er skol, istor Breiz, kanaouennoù ha kantikou, kenstrivadegoù bugale ar Bleun-Brug.

C'hoant an holl re a oa eno eo e vefe desket brezoneg da vat en holl skolioù kristen, evel ma c'houlenn an ao. 'n Eskob. Perak e klemmfe ar gerent, pa asantont o vefe graet saezneg d'o bugale betek diou ha teir eurvez bep sizun, eur yez hag a servicho da nebeut a dra er vuhez pemdeziet evit an darn vuia anezo.

Ma c'hell eur yez estren digeri ha pinvidikaat spered ar bugel, ar brezoneg a c'hell ober kemend-all hag en eun doaro gwelloc'h founnuc'h ha paduc'h.

Ra labourou holl vignoned ar Bleun-Brug de eüna wer ar poent-se, spered ar gerent. Ra skrivint, evit-se, pennadoù er c'hazelennou, ra zikourint ar vistri a ra skol vrezonek. Ra c'houlennint start digant ar re ne reont ket, ober brezoneg d'o bugale. Ne dalvez ket ar boan lavaret ez omp Breiz-d ma ne reomp netra evit savetei herez sakr hon Tadou.

Ar Bugel a vo lorc'h ennañ o tougen an ano a Vreizad pa ouezo istor gaer o vro. Kelennadurez istor Breiz eo e die dougen ar bugel da garout ha da studia ar brezoneg. Ret eo da bep skol kelenn bep sizun istor Breiz.

C'hoant a zo e c'hellfe ar Bleun-Brug tremen eun arnodenn (examen) vrezonek er skolioù, da fin ar bloaz : lenn, skriva, displega, kana, istor Breiz, gant diplomou ha prizioù evit ar re a vefe barrek awalc'h. Ar re wella a c'hellfe mont da gemer perz e kenstrivadeg ar Bleun-Brug... Gwelet e vo ha pesubl eo kement-se.

C'hoant a zo ivez e vefe savet eul levrig kanaouennoù brezonek evit ar skolioù. Gant ma vo kavet gwerz awalc'h d'ezañ ! Aze eo emañ an dalc'h ! Da c'hortoz eo allet ar vistri da brena « Kanaouennoù Paotr Treoure ». O goullenn digant : Inspection diocésaine, 13, rue Vis, Quimper. Mignoned ar brezoneg prenit al levr-se da skolioù ho parrez.

- Dont a ra eus ar skol, klevit holl e brezeg,
- Ne oar mul brezoneg, ne oar ket c'hoaz galleg ! -

(Brizeux)

Eus Kemper da Gastell

Gant E. Kernogell

Troveni vras ar Sant : Kavaden gaera Bleun-Brug 1950. Klasket en deus ar Bleun-Brug, dre eno, enori dre relegou an nao Sant, an holl dud santel, o deus, e-doug ar c'hantvedou, betek an deiz a hirio, graet eus Breiz, eur vro gristen.

Roet he deus tro, d'ar yaouankizou, da ziskouez o feiz hag o c'harantez, e-kenver ar sent, diazeourien hor bro.

Bez' ez eo bet eur bajenn istor, digor bras dirak ar Vretoned, e-kerz meur a zervez. Roet he deus da Vleun-Brug Kastell-Paol, eun dalvoudegez roljiel gwirion, ha graet anozañ unan eus kaera ha brasa pardonioù Breiz-Izel.

..

D'an abardaev-se, 2 a viz eost, Kemper Kaourintin a dregern pell hag hir gant ar c'heleir o sini drant, e tourioù kaer an iliz-Veur. Emañ relegou Sant Kaourintin, diazeour eskopti Kerne, douget gant skouted « Paotred ar Flamm », eus Brest, dindan renadur an Ao. Guichou, o vont, da Gastell-Paol, da lida Bleun-Brug ar Sant.

Kaer eo ar brosesion, heuliet gant eun toullad mat a dud, pa bign war-zu chapel « Ty-Mamm-Doue » e Kerfeunteun, al lec'h ma teskas an Tad Maner, ar brezoneg, dre vuzud, goude eur bedenn virvidik d'ar Werc'hez Vari.

Ouz skleer ar gouleier, lintra 'ra ar relegouer alaouret a vir eun askorn bras eus brec'h ar Sant. Pedennou ha kantikou a sav c'houek war-zu an Neñv.

Goude eur veilhadeg pedennou, e chapel Ty-Mamm-Doue, e chomo eno ar relegou santel da dremen an noz.

Ha setu ar pennad kenta, eus Troveni Sant Kaourintin.

..

Autronez vintin, emañ an dougerien abred war-sao. Douget e vo ar relegou, en eur c'harr-tan, evit ar pennadoù hira eus an hent, etre ar bourc'hadennou.

Plogonneg, plou Sant Egonneg, parrez ar chapelioù kaer, an enor d'hor sent, a die ober da Sant Kaourintin eun digemer dispar. Kalz gwazed deuet d'e ziambroug, ha kalz tud en oferen-bred kanet en e enor.

..

Eus Plogonneg da Lokorn eo berr an hent. Pignat e ra avât, Emaomp e bro ar Menezioù-Du, rouantelezh ar brug, hag ivez, rouantelezh Sant Ronan. Pep tra emañ a gomz d'eomp eus ar Sant-mañ ginidik e Iwerzon : an iliz vras dudiuz gant he c'hloc'hdi peunnet diveget gant ar gurun. Bez ar Sant e chapel ar Ponity. An Droveni vihan hag an Droveni vras hag a vez graet atao bep c'houec'h vloaz. Ar poull-kanna el lec'h ma walc'ho Koben ar vaouez fall, pa savas, gant he golvas, da derra korn an ejonn a stleje ar c'harr m'edo ennañ korf maro Sant Ronan. Chapel-ar-sonj, war lein ar menez, a-wel d'ar mor bras.

Roc'h-ar-gazeg ha kroaz Keben, el lec'h ma vo lonket ar wreg diaoulek gant kreizenn an douar.

Kelc'h-Keltiek Lokorn, en e gaera, en e benn an Ao. Person, a zigemer Mignon Sant-Ronan gant lid bras hag enor. Amzer en devo, Abostol Bro-Gerne da saludi ervat, en e « iliz-Veur », ermit santel ar Menez-Du.

..

Aesoc'h eo mont, eus Lokorn da Blounevez-Forze. Emaomp amañ war zouar benniget Santez-Anna 'r Palud, patronez Breiz. Gwelout a reer du-hont, a zioc'h tevinier ar Paludou, kloc'hdri koant he chapel goz.

Ne zao ket Sant Kaourintin betek ti ar Vamm goz. Tremenn a ray hepken dre an iliz parrez, hag en-dro d'ezañ e vez kanet ha pedet a greiz kalon.

..

En eur vont da Bloudiern e tremeno Sant Kaourintin dre Bloeven eur barrezig vihan, a ra d'ar Sant eun digemer kaer-kenañ, hag a ro kalon d'an dougerien da vont war-raok.

E Ploudiern, Sant Kaourintin en em gav er gêr. Aze, tostik, el lec'h m'edo koad Nevet, amañ e benit, hag ar feunteunig sklêr, a roe d'ezañ dour fresk ha kig saourus eur pesk burzudus.

Eun ehan hir, en e chapel, a ro tro da ziskuiza ha da sonjal e santelezh e vuhez pinjennus, e-kreiz sioulder ar maeziou.

..

Dirazomp bremañ, eur gwall bennad hent : Kastellin a zo pell. Gant ar c'harr-tan, avât, ez simp buan. Ha setu ni war wol da Gastellin - Kastell-Nin a vefe gwiroc'h, hervez darn - Eus an uhel, eun dudi eo tereal ar sell war draonienn ar Ster-Aon, a red, meurdezus, a-dreuz ar glazeri, en eur gildroenni, d'en em daurel er mor duhont e-harz treid abati koz Landeveneg.

Sant Iduet, diskibl Sant Gwenoled, paeron ar barrez-mañ, a ra, da genta eskob Kemper, eun digemer eus ar c'henta. Diwar gein an dorgenn, chapel goz an Itron Varia a sell ouzomp o vont d'an iliz parrez, hag a glev hor pedennou.

Amañ e vo tremenet an noz a vo diskuiz d'ar c'hoif ha peoc'h d'ar spered, goude eun devez karget mat.

..

A viz east, Laouen an deiz, ha divorfil ar baotred. Goude eun oferenn vintin, a vo pinvidigez d'hon ene, emaomp adarre war hent an « drovent ». Kaer eo ar glazennou hag ar girzier dindan perlez ar gliz beure. Al laboused a gan tro-dro, ha ganto e veulomp ar C'hrouer.

E Toull-ar-C'hefeleg, e saludomp adarre ar Ster-Aon, a zalc'h eno, etre he divrec'h hir skedus, parrez vihan Sant Théy (Lothey) el lec'h m'eo ganet unan eus hor skrivagnerien wella : Jakez Riou oberour « Goutenn ar Werc'hez ». Eur bedenn evit e ene, p'eo aet da anaou.

Prestik amañ dirazomp, sonn ha lerc'hus, tour bras Pleyben, gant e iliz kaer, e douriou bihan, hag e galvar ken brudet, eur marz sellet outo diwar greiz ar blasenn.

Ar pardon bras a zo goude warc'hoaz. Eur broseion gaer a zeu d'hon diambroug, ar gaer a welimp war hon hent, en-dro da relegou Sant Jermen paeron ar barrez.

« Enor ha meuleudi, d'an daou Abostol bras, Kaourintin ha Jermen, ha bennoz d'ezo da viken ! »

..

Ma bremañ, yao da Venez-Are !

Sant Tujan paeron Brasparz hor galv hag hon dalc'ho eur pennad. Pebez dudi ! ar barrez a-bez a zo war-sao ! Eur volz a enor ha garantez mar plij ouz an tiez ! Kel laouen eo hor biniouerien, ma fell d'ezo sini dirak pep ti. Sant Kaourintin a-dra-sur, en devezo lezet amañ war e lerc'h, eur bern mat a c'hrasou. Meuleudi da barrez Brasparz

..

Tomm eo an heol, ha tenn an hent. War ar c'hleuziou e stirlink ar bleun brug da enori Sant Kaourintin. Emaomp adarre muloc'h eget biskoaz, e rouantelezh ar brug, bleunienn Vreiz, kaset gant an Ao. Perrot, pa roas hec'h ano d'ar vrezier a savas, hanter kant vloaz a vo, e Kastell Koryann Sant-Nouga, hag a lidimp, e Kastell-Paol, war an ton brasa, disul a zeu en enor d'ar Sant koz.

Sant Rivoal, kollet e-kreiz menezioù-Are a dle tridal o welout Sant Kaourintin. N'eo ket bomdez eo an devez gweladennou eus ar seurt-se ! Gouez eo ar vro. An dud avat n'int ket, hag an digemer a zo c'houek. Sant Rivoal ne vo ket warlerc'h ar parrezioù all.

..

Bro Leon ! Eskopti Sant Paol. Duhont, pell-pell, amañ e douriou dantelezezh ha dirazomp en em zispak, ledan-ledan, e zouarou plaen, pinvidik allies. Ouz torr ar menez, setu Sant Kadou. Sant Kadou a anavez mat ar Bleun-Brug.

Bras ha bihan, koz ha yaouank, holl emaint aze, parreziozh Sant Kadou. Ha d'o digoll, eun taol biniou a zo roet en e enor gant hor sonerien.

Hervez ar re gosa, nstra kaeroc'h bet gwolot morse, e buhez ar barrez. Meuleudi da Sant Kadou, hag enor da Sant Kaourintin ! ..

..

Parrez Sizun a raio ivez lid-kaer da Sant Kaourintin : eur vreo a broseion gant e-leiz a dud, a zeu war hon arbenn.

Amañ e ren Sant Sulio, a welimp e relegou disul, e Bleun-Brug Kastell-Paol.

Tremenn a reomp dindan ar volz a enor, eur savadur kaer-dispar eus ar XVIvet kantved, ha rei a reomp eun taol lagad, war hon tu kleiz, en eur vont en iliz d'eur savadur ken dispar all : ar garnel. Seurt labourioù a lavar d'eomp splann, ar garantez a zouge hon tedou d'o ro varo. Oc'h enori, evel ma reomp, relegou diazeziouren hor bro, emaomp war ar roudenn vat o deus-i heuliet bepred.

..

Eus Sizun da Landi, dre Lokmêlar, hir eo an hent.

Eur barrezig vat eo Lokmêlar. Daouet d'an nebeudig amzer tremenet enni ez omp bet skoot gant birvidigez he feiz ha tommder he devozion e-keñver Sant Kaourintin.

E Landi, eun ilizad vat a dud a en em vod en-dro d'ar relegou santel. Dirazo dieuz an abardaez, e vo kanet gousperou ar Galon-Zakr : ar gwener kenta' r miz a zo, ha goude e klemp eur samon holavar war hor Sant koz gant eur Breizad penn-kil-ha-troad.

Sonevez, kan ha moulgan, pedennou, ezafis ha gouliet a dregorn, a sav, a sked amañ, war zouar Leon koulskoude, evit brasa gloar hag enor abostol bras Bro-Gerne, Ra vezo meulet Landivizioiz.

..

Mintin mat e redomp war bladenn Bro-Leon. Na vezo mul ken flouret hon daoulagad gant kaerierou an natur. Kenavo torgennou ha menezioù ! Kleuziadou lann aleouret a guz ouzimp trevajoù ar parkoier labourer mat.

E Gwikourvest, digemer c'houek. Feiz kreñv, pedennou birvidik ha kantikou adarre. Eun oferenn-vintin a glevomp amañ. An east a zo. So ne vir ket ouz eun toullad mat a dud da zoni da glevout an oferenn.

..

Plouvorn eo Rouantelezh Itron Varia Lambader. Eun iliz hep par he deus eno en eur c'hornig glas. Ar re goz a lavare : « Pa gouezo tour Kreisker, nstra par da Lambader ! ». E gwirionez, heñvel a-walc'h eo an tour-se ouz hini Kreisker, kate eo izeloc'h avat. Kizella-dourioù a dalvoudegez a gavar en iliz koant-se.

Gwarezet gant Gwerc'hez Lambader, Plouvorn n'hell beza nemet eur barrez a feiz start.

Skedi he deus graet ar feiz-se e-doug an holl amzer m'eo chomet Sant Kaourintin er barrez, ar barrez en he feiz a oa diredet : kalonou digor bras da gomzou an Avial ken eo eun dudi prezeg dirazo.

..

E Gwitevede emaomp atao war zouar ar Werc'hez : Intron Varia Verven. Sounn, e-kreiz eur gompezenn uhel, soblanteul a ra he iliz koz ha koant, eston gant he zour disheñvel krenn dieuz an holl dourioù all, astenn he gwarez war eur vro divent.

An iliz parrez eo hon digemero, ha nann chapel Itron Varia Verven. He saludi hepken a reomp en eur dremen.

Du-hont, peder leo diouzomp, er peilder, e welomp dija fourioù dantelezezh Kastell-Paol, evel ouz hor gavel.

Araok e tremenimp c'hoaz dre barrezioù Treflaouenan ha Plougoulin.

E Treflaouenan amañ St Keran ha Sant Leonor, Dleet eo da Sant Kaourintin o saludi. Ha n'en devo ket keuz.

Pep tra amañ a zo bet ranket evit ma vo an digemer din eus ar Sant.

Treflaouenaniz, bezit laouen, Sant Kaourintin a ouezo he tigoll eus ar boan kemeret ganeoc'h evit renta d'ezañ enor ha meuleudi.

Eus Treflaouenan, e-lec'h mont da Gleder - gwas-a-se da Glederiz - prolesion nr relegou a ya war eeun da Blougoum, parrez Sant-Koulm, pe Kolomban.

Eun enor eo, a dra sur, da Blougoum, kaout da Sant paeron, eur sant ken brudet, eun diazeour manafiou, a zo bet graet gouelioù ken bras en e enor, warlene, e Luxeuil, el lec'h m'eo marvet er bloaz 615.

Blougoum eo dreist-holl parrez Itron Varia Prad-Koulm. Mari Mamm Doue, Rouanez ar Sent, eo, e gwirionez, mestrez ar c'horn-bro-mañ: Lambader, Berven, Prad-Koulm, Kreis-ker...

Blougoum eo a vo hon arzao diweza. Amañ e figouezomp gant relegou Sant Paol, bet oc'h ober Tro-Leon, e eskopti koz. Azalek amañ, daou balron hon daou eskopti lakot en unan abaoe an Dispac'h vras, a gerzo a-govret evel daou vignon koz o komz eus o amzer dremenet.

Sant Gwenole, Mignon Sant Kaourintin, douget gant menezh Kerbeneat a zo ivez ganto.

Pebez taolenn fromus, gwelout ar brosesion-se o vont dre an hent war-zu Kastell, e ar gêr santel e en he c'haera ouz he gortoz!

An heol a sked, e goueled an oabl glas. Ar boultrenn a c'holo hon treid skuizet gant mein an hent-pras. Ar c'houezenn a ziver diwar hon tal. Bannielou e sklek en avel-vor. Tro-war-dro d'omp kroazioù alaouret a stirlin o c'heierigou, ha dre holl e vrall drant ar c'heier...

Tridal a ra ar c'halonou. Diwar ar muzelloù e tarz birvidikoù ar badenn hag ar c'han. Setu unan eus an taolennou kaera ha fromusa, roet da welout gant Doue da Vretoned ar Bleun-Brug.

Emañ an nao Sant, tadou hon eskopti koz, oc'h en em gavout an eil gant egile, dirak dor-dal iliz-Veur Sant Paol, goude eun « Droveni » vras a-dreuz Breiz a-bez.

Emañ aze, mesk-ha-mesk, war ziskoaz o dougerien kalonek, ha ganto Sant Gwenole, Iod Abati kenta ar vro: Landevenneg.

Hon eskibien, hirio, a zigemer eskibien genta ar vro. Graet eo ar skoulm gant an amzer dremenet. Emañ dorn-ouz-dorn, kalon-ouz-kalon, gwechall ha bremañ, an amzer goz hag i n amzer nevez.

Eur mor a dud, leiz an iliz-Veur, leiz al leur-gêr, a bed, a gan, a youc'h... Breiz a-bez eo a zo aze, kaer ha flamm, yaouank ha birvidik.

Ha Warc'hoaz e tevio sent all, ha sent all c'hoaz: prolesion divent, divent ar c'hant-vejou tremenet, kaer dispar... Relegoer ha relegoer, kroazioù ha kroazioù, bannielou...! ken eo trellet an daoulagad gant an aournameñchoù, ken e tarz ar c'halonou gant an dud!

Eur mor a gan
eo Kastell-Paol

Eur mor a gan
eo ar Bleun-Brug

Eur mor a gan
eo Breiz
bro a zent

Ar paotr glac'haret

buñ (presto: $\text{♩} = 200$) Hervez eur son goz, dastumet gant B. PHILIPPE

Di - sul vin-tin pa sa-^{buñ} vis 0 - rek tisedek, ton

ten Dige don Di - sul vin-tin pa sa-^{Goub-} vis Eul la-

bou-sig a gle-^{tadikerch} vis. Eul la- bou-sig a gle-^{2. Mouez} vis. 2. Mouez

Disul vintin pa savis
O rek tisedek, ton-ton digedon,
Eul labousig a glevis.

Mouez lizrin eul labousig, o rek...
Hag a gane ken flourik.

Ha me goulenn digantañ, e rek...
Perak e oa o kanañ.

— Kana 'ran-me, den yaouank,
Kana 'ran d'am dousig koant.

— EVELDOUT, o labousig,
Ma 'a gane d'am dousig.

Eur borlezenn kaer meurbed
Kaera hini 'zo er bed:

Daoulagad gles ha bleo du
Dremm laouen ha chodou ru...

Siouaz ! avat, siouaz d'in !
Nijet eo kuit diganin.

Bremañ anken 'zo warnon
Glac'har 'zo leiz va c'halon.

Pelec'h emañ, labousig ?
Pelec'h emañ, va dousig ?

Lavar d'in 'te, o lavar,
Hag e vo fin d'am glac'har.

Ha neuze, labousig-me,
Kana 'tin-me ganez-te.

— Klev ganin-me, va den mat,
Klev ganin eur gantel vat !

Kalon ar glac'h a zo fall,
Kalon ar paotr a zo dall !

Kalon ar glac'h zo hadro
Prim 'val an avel e tro.

Dre Vreiz

Klevit 'ta :

Eur gelaouenn nevez : « Bro Gwened » he ano, a zo deut er-mêz, en deiziou-mañ. Skrivet eo gant Gwenediz, o brezoneg Gwened. Setu ar gelaouenn edomp o c'hortoz abaoe pell 'zo. Kanderch'el a ra gant an ero boulc'het ken mat gant « Dihunamb ». Roneoskrivet eo ar gelaouenn. Evit he c'haout, skriva da : Abbé Le Palud, Gd Seminaire, Vannes (M'han) C. C. P. Nantes 1158-46. Koumanant bloaz : 100 lur. Yec'hed ha buhez hir d'ar gelaouenn nevez.

Ar Vretoned Tramor e Bleun-Brug Kastell :

Eur blijadur eo atao, d'ar Vretoned, erruout gant o breudeur a Iwerzon (Eire) - Bro-Skos (Ecosse) - Bro-Gembro (Pays de Galles) ha Kerne-Veur (Cornwall). Tro hon eus bet da welout meur a hini anezo e Bleun-Brug Kastell, deut a-berz Katoliked o bro, da saludi hor Sent Koz, hag a zo ivez o sent d'ezo. Setu amañ anioù darn anezo :

IWERZONIZ :

Oscar Mac Uilis, « Inis Chaoin », Delginis, Bea Cliath, an t-athair A. Mac Aodhagáin, C. S. Sp., Rockwell College, Cashel, Tipperary - Donn Piatt, 42, Whitebeam Road, Milltown, Dublin - Maire Ni Cinnéide - Miss Faulkner.

BRO-GENBRE :

Mrs Edna Hampson-Jones, 1 Davies Terrace, Nantylfyllon, Maestog, (South Wales).

KERNE-VEUR :

Rev. Ian Jones, St Joseph's Villa, Hartley, Plymouth, Devon - Very Rev. Canon G. F. Cantell, St Mary's Rectory, Killigrew Road, Falmouth, Cornwall.

An darempredou-se, etre tud eus an hevelep gouenn a zo mat. N'e deulo ac'hano nemet gounid d'an oil ha d'egile. Ra vezint c'hoaz niverusoc'h, e Bleun-Brug Santez Anna.

Eur Film Bleun-Brug :

Eur film en deus ar Bleun-Brug, eur film eus ar re geera, hag e liou. Savet eo bet gant an ao. Legrand eus Kemper, ha diskouez a ra taolennou dispar eus Bleun-Brug ar Sent. Servichout a raio d'eomp d'ober bruderez, ha bez e c'hello beza feurmet. Eur film a 16 millimetr eo, ha padout a ra tostik d'eur c'hard eur. Her goulenn a c'heller : Secrétariat, Bleun-Brug, Tréboul, Finistère.

E Kerveneat :

Kuzul-Meur ar Bleun-Brug a zo bet en em vodet e Kerveneat d'an 11 ha 12 a viz Du evit pedi ha studia a-gevret. Labour vat ha founnus a zo bet graet eno. Prezegennou talvoudus a zo bet roet gant an Ao. Chaloni Fave, war : « Spered ar Bleun-Brug », gant en Ao. Ch. Joni Batany, war : « Speredez Breiz », gant an Ao. Lociz ar Floc'h, war « Tre-spered ar Vretoned », gant an Ao. Chaloni Falc'hun, Roazon, war : « Kelennedurez ar brezoneg hag ar gouarnamant », ha gant an Tad-Abad Colliat, diarbenn : « An darempredou etre ar Vuhez diabarz hag ar vuhez diavaez. »

Ouspenn, studiet ha renket sklêr eo bet lezennou diazez ar Bleun-Brug, hervez ezommu an amzer-vremañ.

Dre ar bed

Gwad mat en e wazied

Er Roc'hell (La Rochelle) d'an 18 a viz here, eur paotrig 9 vloaz, a zo en em daolet e lenn ar porz-mor evit tennañ eus an dour eur bugelig 5 bloaz. Venzl e ano, a oa o vont da veuzi. Roet eo bet d'ar paotrig kalonek dirak kamaladed e skol, ar vodalenn-savetei. Ano ar paotrig ? Jakez an Du, mab eur martolod, a zo son breton en e ano, n'eo ket 'ta.

Roue an Danmark

Dibenn miz du, deiziou kentañ miz kerzu : Roue an Danmark, Frederik IX hag e bried a zo deuet d'ober eun dro e Paris, eur veaj ofisiel gant enoriou ha me oar. Kontel eo bet dimp gant ar c'hazelennou, kant tra diwar e benn, en deus ar Roue bloaz hag hanter-kant, en devoa en deiziou-se poan bras gant eul lumbago, eo set d'an Opera da selou Faust... Petra eo deuet d'ober evit gwir ? Rak ar re-se evelkent n'o deus ket kement-se a amzer da goll. N'eo ket bet lavaret dimp. Mister bras.

N'eo ket bet lavaret konnebeul-all gant ar c'hazelennou eo an Danmark ur vro vihan (4 milion a dud), n'eus ennt pe dost, nemet labourerien-douar, hag int pinvidik ha desket : N'eus ket tud dizek en Danmark, ha levriou e-loiz a vez lannet. Na c'heller ket lavaret memes tra diwar benn Bro-C'hall, e vefe al labourerien-douar ennt pinvidik-bras ha desket-kaer.

Gwir eo, e-pad ma oa e Paris ar Roue Federik oc'h ober e dro, e tremene an Deputeed o amzer gant ar c'hoari di-kar ar Gouarnamant... N'int ket aet koulskoude betek e gas d'an troñ : hejañ eun tamm a zo bet awalc'h, kement ha rei aon dezañ.

An Etna o tisonka

E-pad keit-se en deus kroget ar menez-tan Etna (en Sisilia, Italia) da fulori-ruz, d'ober trouz ha da deurel flammou. Ouspenn-se, n'ouzon pesourt heug a zo gantañ : emañ e tisonkañ ludo, mein teuzet. 'M eus aon ez eus un dra bennak direnket e mekanik ar bed, kement hag e soñjou an dud.

Absolvenn an dud gondaonet

Soñj hoc'h eus ! Tud 'zo er prizon abaoe pemp bloaz, evit bezañ dalc'het gant o soñjou e-pad ma chenche ar re all. Evit an torfed-se, eo bet kondaonet kalz, soñj hoc'h eus. O vezañ maz eo ar bloaz santel eur bloavez a bardon, eo bet pardonet ar broiou-all d'ar re o devoa graet an torfed euzuz-se, hag a oa bet anvet konlabourerien (collaborateurs) evit ezommu ar Justis. Hon Tad santel ar Pab, an Eskibien, ar Pastor bras protestant, ar Rabin bras yuzev, o devoa goulennet ma vefe pardonet a benn ar fin. Met maruze n'eo ket ket relijius-se Kamb ar Deputeed amañ. Gortezet o deus betek fin ar bloaz arak ober un dra bennak. Votet o deus eun dra bennak. Met ar mont-dont a zo d'ober etre Kamb ar Deputeed hag hini Kuzulierien ar Republik. Petra chemo a-benn ar fin eus lezenn an Absolvenn ? N'hellan ket tout.

An amzer a dro
An eur a sko
Ar yer a skrab ato.

Gwir istor Fanch ar Su

Gant Visant Seite

Eur bern reter, e-vez an dour, e-kreiz eur mor gero, a-wel da Veg-ar-Raz, setu Enez-Sun. Ken fall eo ar mor Iro-dro, ma lavare ar re goz :

« Ne dremenas den ar Raz
> N'en divije aon pe c'hloaz. »

Ha war ar Roc'hell baour-se, skubet gant an holl aveliou, tud a zo o chom, pesketaerien galonek, a ziframm digant ar mor o bevañs pemdeziek, e-keit ha ma labour ar merc'hed an nebeudig douar a gaver en enezenn.

..

Ouspenn tri c'hant vloaz 'zo, e veve eno Fañch Gilcher, lestanvet ar Su, eur pesketaer a deuas da veza beleg d'e 60 vloaz ha person an enezenn : eun dra souezus ha dibaot bras, neketa ? Ken souezus ma 'z eus bet skrivet eur romant ha savet eur film diwarbennañ,

N'emañ ket atao, war ar romant hag ar film-se, siouaz ! Itou ar wirionez. Fanch ar Su, eus lein an neñv, ne die ket en em anavezout dindan Thomas Gourvenec al levr hag ar film.

Hag eneziz Sun, o-unan, en em gav gwall zisheñvel diouz an eneziz a ziskouezer d'ezo, pa sonjer dreist-holl, e laker da veza en 19 vet kantved, tud ha dervoudou eus ar 17 vet.

..

Er bloaz 1613, Mikael an Nobletz a brozegas eur mision o Sun diveleg d'ar maro-se, Digemeret e voe eno, evit eun di eus an Neñv, Labour santel a reas, ha kalet e kavas, deut an eur d'ezañ da vont kuit, lezel an enezenn hep beleg.

Eur sonj a zeuas d'ezañ, Merzet en doa a-hed ar mision, eur pesketaer, bras e feiz, ha birvidik e zevosion, Goulenn a reas digantañ boda, bep sul, an dud en iliz, evit ober d'ezo katekiz peñt ha kana. Ar pezh a reas, ranet ha kontellet gant al liziri a skriva d'ezañ, diwar an douar bras, Mikael an Nobletz.

..

Er bloaz 1641, eur mision all a voe prezegel an enezenn gant an Tad Maner. Hemañ a voe d'ezañ eur souezus vras kaout an enezenn, hag hi hep beleg, tud ken desket war an treou a relijion, Labour Fanch ar Su « kabiten an enezenn » eo o oa kement-se. A-dra-sur, biskoaz ne zivasas en e spere ar sonj da lavarout an ofisenn na da govez an dud. Prezeg a rae, avañ, zoken en iliz.

Kemend-all a skoas ar Tad Maner. Dorn Doue eo a rene ar pesketaer-se, ha burzudus e oa e labour. Perak, avañ, ne zeufe ket heñ, daoust d'e oad (intañv e oa) da veza pesketaer eneo, da veza beleg, pa ne felle da veig ebet dont da chom an enezenn.

Alliet gant an tad, ez eas da Landevenneg da studia. Sant Gwenole eo person an enezenn. Ha war a goster, skarzet en deus bet eneziz an holl leoned hag amprevaned binimus.

Eneziz a voe kement a lerc'h enno gant ar c'helou ma kinnigont paea d'ezañ e studi. Tadou Landevenneg a labouras mat ha founnus. War ali an Tad Mikael hag an Tad Maner, Fanch a ya da Gemper da c'houlenn beza beleget.

Goap a vez graet anezañ, avañ, gant ar Chaloned, hag ar paourkêz Fanch, korbellet, a voe lavaret d'ezañ distrei buan da glask a vag.

A drugare Doue, e kavas war e hent, eun difennour mat, ha setu hon den kavet barrek da veza beleg, gant ar meneg-mañ : « N'eo ket holl velet an eskopti eo a zo ken barrek hag heñ war al latin. »

Prestik goude e voe beleget e Kastell-Paol gant an Ao. du Louet, nevez anvet da eskob e Kemper.

Deuet da veza person Enez-Sun, an eskob a lavaras n'en devoa morse kavet war e hent gwelloc'h na santeloc'h person eget Fanch ar Su, deuet da veza an Ao. Guilcher. Eun niz d'ezañ a gemeras e loc'h, seiz vloaz goude, pa varvas.

Ha setu, hervez an Tad Maner, gwir istor Fanch ar Su, Person Enez-Sun.

..

Mat e vo d'hon lennerien gouzout kement-mañ evit barn ervat « Dieu a besoin des hommes », ar film en devo graet ar muia trouz er bloavezioù diweza-mañ. Eur film eo hag a vez klevet ennañ kana e brezoneg gant Kelc'h keltiek Lokorn. Daoust ma'z eus rebechoù d'ober d'ezañ kaer eo ha talvezout a ra beza gwelet.

Radio - Kimerc'h

Didrugar a-walc'h eo ar pezh emañ o vont da skriva aman diwarbenn tud a gav dija, kasi-sur, skoilhou a bep seurt a-dreuz o hent hag o defe kentoc'h ezomm da veza sikouret eget da veza tamallet gant ar re na reont netra... Met n'oun ket evit mirout da lavarout eun net skuit gant gwilhoù Vihan ha Toanton Loullig. Ha n'emañ ket va unan.

Diès meurhet eo plijout d'an holl, hag ar Vreiziz a zo bet a-viskoaz, kiñdik e-kenver o brud.

Evelse em eus klevet, a gleiz hag a zehou, klemmou : Tud desket o lavaront : « Vulgaire, vulgaire, c'est bécassine à la Radio » !... Tud diwar ar miz : « Eman ar re-se adarre oc'h ober goap ouz ar beizanted »...

Aes eo kaout abeg met ne dleer ket barn labour an Aotrounez Helias ha Trepos war zigaret eur farsadem di-plijus ha n'eman ket ganti holl spere ar vro.

Anzao 'ranker e teu ganto brezoneg ar ger, eur parlant fréz ha daoreon divorflet ; buhez a zo ivez en abadennoù...

Hep mar ebet, ar pezh a rafe plijadur, eo klevout aliosoc'h mouezioù merc'hed o komz eur brezoneg flouroc'h ; klevout kanaouennoù gant strolladour kanerien, farsadennoù gant rummadoù c'hoarierien.

N'eo ket danvez a vank, met tud kentoc'h. Daoust ha rebech a c'hellfemp da Ber Helias ha da Ber Trepos heza nemet daou ?

Ouspenn an danvez, ar vicher a vije ivez da wellat : War ar poent-se eman an abadennoù brezonek war lerc'h an abadennoù gallek. Da skouer, an trouzou da eila ar mouezion (« le bruitage »), al liamm etre ar pennadoù (« le découpage ») ha kala traoù all a zo netraigou met netraigou mat da gaout...

Siouaz !, radio Kimerc'h ne rullis ket war an dour, sur a-walc'h, ha kaer a vo lavarout, ganti eman c'hoaz ar penn arzoù evit al labour brezonek a drugar d'an Ao. Ao. Helias ha Trepos.

Y. M.

Abadenn-Studi Kemper

Petra eo ar Bleun-Brug ? a c'houlenner diganeomp alies.

Respont a c'hellomp : Ar Bleun-Brug a zo eur gevredigez, eur gelaouenn, eur gouel.

Eur gevredigez eo da genta, hag evel pep kevredigez en deus eur greizenn labour hag izili da astenn labour ar penn.

Ar Bleun-Brug kevredigez a zo eun ene, eur spered, eur skol : Retrejou a sav evel hini Kerveveat e miz Du diweza ; abadennou-studi, evel hini Kemper, d'an 28, 29, ha 30 a viz Kerzu.

Ar skoliou, e Breiz, ne roont ket d'ar Breizad ar gwir gelennadurez a zere ouz e natur a Vreizad. Chom a ra hemañ dizek krenn war gement tra a sell ouz horez sakr hon Tadou : Yez, Istor, Sonèrèz, arz...

Eur pec'hed eo, eun displeaded eo nac'h ouz hor yaouankizou an teñzor-se hag a zo o feadra d'ezo, evel ma 'z eo d'ar vugala peadra o zad.

Ar Bleun-Brug a gav eo eun dever evitañ ober ar pezh ne ra ket ar skol e Breiz. Dija eo krog gant al labour. So a zo eur respont kaer d'ar pismigerien ne fell d'ezo gwelout er Bleun-Brug nemet eur gouel « folkloek » evel ma lavaroni.

Eur skol dro lizer hon eus dija, digor d'an holl.

Eun abadenn-studi hon eus bet ivez, digor d'an holl yaouankizou, e-doug daou zev-zev, bet houllet ingal gant tri-ugent plac'h ha paez yaouank. Hantekant all, ouzpen, a zo bet douet d'ezul lodenn pe lodenn eus ar prezegennoù.

Eun taol esa eo bet an abadenn-studi-se, met eun taol esa hi n'en devo den kouz d'ezañ.

..

D'ar yaou diouz an noz e tigoras an abadenn. Yaouankizou drant a oa eno, deuet eus pep korn, eun o c'halon ha digor o spered.

Al lodenn relijiel eo tachenn an Aotrou Chaloni Fave. Difontet ha labourer e vo gantañ gant nezh hag amparliz. Breiz kristen, douar ar sent, a vev en e gomzou. Gizio santel hor bro eo hon doare d'eomp da vev ha da ziskouez hor feiz. Dalc'homp d'ezo.

Pinvidigez dibar hor c'han hag hor sonèrèz a zo diskouezet d'eomp splann gant an abad Derian ha Polig Montjarret e feir brezegenne a blijaz eston d'an holl. Kanomp kanaouennoù ha kantikoù brezonek. Dastumomp an tonioù diombann diwar muzelloù ar re goz.

Gant an Ao. Batany, e reomp eur bourmenadenn gaer ha kentelius a-dreuz hon lennégéz. Oberou Luzel, Kervarker ha Kallo'h a zo da voza studiet piz gant pep Breizad.

Dleet eo deski er brezoneg, a lavar V. Seile. Eur binvidigez eo evit ar spered gouzout meur a yez. E pep Kalc'h-Keltiek, e pep strollad yaouankiz e tlefe beza eur skol vrezonek. Esaomp !

Bernard de Parades a zesk d'eomp petra d'ober evit displege ervat eur pezh-c'hoari pe eur rimadell. Komz a ra d'eomp ivez eus hor pardonioù, mastaret re alies. Ret eo adrei d'ezo o liou hag o spered breizek. Pep gouel breizek a dlo beza savet en-dro d'eur menoz. Re a gorolloù er gouelioù, re nebout a ganaouennoù.

J. M. Guilcher, eun drugar e selaou, a ra d'eomp dizelei eno ha spered an dañs. Eun dañs gwirion a zo kaer ha yac'h. Eun dañs noazus n'eo ket eun dañs eo, met arvezioù disneuz ha diaoulek. E-doug ar wech ez eus bet korollet. Emañ, evit, an dañs poblek, an dañs gwirion war he diskar. Kofridi ar c'holc'hiou keltiek eo lakant an dañsoù kaer da zistrei e-touez ar bobl ; ha dre eno ober d'ar yaouankizou kaout heug ouz an dañsoù noazus.

Jos Doate en deus gouezet an tu d'ober d'eomp gwelout ha fañva kaerderioù hor bro. Diskouez a ra labourioù talvoudus bras graet gant Kalc'h-Keltiek Kastellin hag Y.K.A.M. Pletben war istor o farrezioù. Labour kaer ezo da hep Kalc'h.

Marvailhoù a gaver e Breiz diouz an druilh. Kalz anezo a zo koz-noe. Kavet e vezont, dam-hañval, e meur a vro all. Eun danvez boutin, peadra an danñlêz a-bez, eo ar marvailhoù-se. Kelennus int ha plijadurus. Displegat ha renket evel ma 'z eo ar gaozeadenn-se gant an Ao. Louis ar Floc'h. Chom a raio geranet doue e spered pep hini.

Per Salaun a ziskouez d'eomp e ouie hon Tadou kemer o flijadur gant c'hoarioù d'ezo a vefe mat kemerout en-dro. Plou her graio ?

Met ne vever ket gant komzou kaer nag aer an amzer. Ret eo ivez maga ar c'horf. Petra 'zobre hon Tadou ? An Doktor Philippe hen lavaro d'eomp : Seubenn ar pouloudig, kig-ha-farz, krampouez ha yod-kerc'h, kouign-amann ha me 'oar-me !... Ar pezh a zo gwelloc'h c'hoaz ; da gresiteiz, war an daol, e kavomp ar meuzioù-se, ha diwar ar c'houign amann meur a hini a lip e vourrou.

Yen eo an amzor. C'hoarioù ha korolloù, bep ar mare, a domm an freid hag azivorfil an divasker. Daou film war ar Bleun-Brug hag eun all war gouelloù Kemper, gant Le Grand eus Kemper hag F. Bizien eus Kastell a ra ivez plijadur d'an holl.

Klozet eo an abadenn, d'ar sul vintin, deiz diweza 'r bloaz, dre eun oferenn, lavaret gant an Ao. Chaloni Fave, evit menozioù pep hini ac'hanomp. Bretoned yaouank kenavo ar wech a zeu. Deuit en-dro gant e-leiz a vignoned all.

V. Y. M.

An daou azen

Daou azen a gorze gant an hent bras,
unan gwisket kaer, egile paour raz.
Lorc'h ennañ, e ziskouarn oc'h hejo,
hep karantez an distera,
E c'hoapé Martin d' e vignon :
Perak 'ta n'out ket evel don
gwisket gant aour ha gant porlez ?
N'out ken eun azen didalvez,
e-lec'h oun bet, me, dibabet
ha gant relegou sammet.
War va c'heñ 'm eus eun arched aour
e skoaz te, azen e vestr paour,
no zougez nemet loustoni,
skubajoù an ti'.

— « Gwir eo, n'am eus ket a binvidigez
eun intanvez eo va mestrez »,
'respont egile, izel a galon,
« Aualc'h 'm eus kavet alao evidon
ober va labour a-zevri,
ha morie n'am eus bet miz ouz hini.
Lacuen oun em stad, n'am eus ket da glamm,
ha ganaz no glaskan ket ober kumm ».

A voc'h m'en deus echu, setu al laer...
Tapa 'ra krog e douger an traoù kaer.
Freuz zo war an dachenn :
'n em zifreta ra an azen.
Plega rank buan avat,
E keit m'eman egile e pallast.

Laouenedigez er baourantez
a zo gwel egel aour ha porlez.

Y. Tranvouez, S.M.M.

Koznig ar vugale

Ar marc'hadour - pesked hag al louarn

« Err! Na yén hirio », eme Ber o tont er-maez eus e di. « Hag erc'h ganti ouspenn! Dao staga ganti koulskoude; emañ ar gwener. Ret eo din tenna va mad eus an devez-vijil. » Marc'hadour-pesked e oa Per e Landibidi, eur voure'hig eun tu bennak etre Gwaien ha Kemper.

Mont a reas da garri ar c'harr-dre-dan. Goloet e oa mouteur hemañ gant eur pallenn, heñvel ouz ar re 'vez lakaet war gein ar c'hezeg, e toull dor an ostalirion, pa vez o mestr o chopineta.

Nevez e oa bet ar c'harr-mañ. E oa bet. Gwechall. Bremañ, avat, daoust d'e lou gwer, ne oa mui nemet eur strakell goz. Hag a ouie « strakal ». Pa blije ganti loc'ha.

Er c'harr edo ar c'hasedou brilli, gwrac'hed, leyneged, silion, ha pesked all. Per a droas an dornikell. Eun dro... diou... teir dro!... « Netra », emezañ. « Dour tomm d'ez! » Hag heñ d'an ti evit kemer eur brokad dour e feunteun ar fornigell.

Lakaat a reas an dour e « kof » ar c'harr hag a ziskornas erfin. Ha tr! tr! tr! isen e horjelle en e bez. Ken e fivse ar pesked en o c'hasedou. Ken e tregerne zoken toenn zing ar c'harrdi.

Per a gilaz ar c'harr betek an hent. Ha kuit, eur mell mokedenn war e lerc'h.

•••

Eul louarn koz, eus koad ar Maner, a glevas c'houez ar pesked. Kof moan en deus, diskouarn tano. Ha spered lemm, pa'z eo hini eul louarn.

E-keit m'edo Per o werza 'n dousenn brilli da vestrez Keranna, e redas al loen e lost hir, betek hent Brankelvenn. Lammat a reas war an hent bras, eur paz bennak eus ar loz, sko ouz ar c'hoad.

En em leda 'reas a-c'houen e gein, war an erc'h, ha chom difiñv, beg e deod er-maez eus e c'henou kornzigor, e lost astennet.

Ha setu, a-barz nemeur, ar c'harr o tont, en eur gammigellat eun tammig.

« Diwall, » eme Ber etre e dog hag e benn, eun hordennad keuneud... Pe eur c'hi?... Nann, re vras e lost. Eul louarn maro! Ho 'ta! Ha sammomp anezañ! »

Bez 'e lammas Per er-maez. « Chesus! na brao e groc'hen! Alo, paotr! »

Flat! Taolet Alanig war leur ar c'harr. « Aiou, va c'hostou! Aiou, va fenn! » Eun hej, daou hej, hag e loc'has ar strakell, flaez war he lerc'h.

Buan e tizonjas Alanig poan ha flaez. Ha bech d'ar brilli, tiz d'ar c'hased! Karga 'reas e gof gant ar re vras a welas. Ne oa ket amzer da goll; bremaik e vije erruet ar c'harr e Ti-Meur. O! eur strobad silion en eur c'horn! Prim, setu-heñ e genou al louarn. Hag er-maez!

Pocnt oa; edo 'r c'harr o chom a-sav ha Per o klask digor an nor, dre ma hope: « Pesked fresk! » Pa ziskennas ar marc'hadour e welas eul louarn o treuzi 'n hent.

« Ola! ma vije!... » Sellout a reas Per etre ar c'hasedou. Ha skraba e benn: « Ma vez klevet kement-mañ... »

« Pesked fresk! »

K. RIOU.

Evit beilhadennou miz genver

DIVINADENNOU

1. A dreuz an dour hep beza glebiet

Hag an drain hep beza piket

A ya war daol ar rous hep beza tapet

Petra eo?

2. Fried en noz, intañvez en deiz

Lamperez en dour, pignerez er gwez

Petra eo?

3. Pehini eo ar ravoderez ar gwella selaouet

en tiegez?

Trubuilhou ar Fri Bras

Tudou,

Bezit ar vadelez, mar plij, da zelaou eur c'haez den, ha n'eus ket eun all, war an douar, ken reuzeudik hag heñ! Heu! Heu! Heu! (Ober a ra an neuz da ouela)

Ya reuzeudik, evel ar vein, pa lavaran d'eoec'h. Heu! Heu! Heu!

Hag abalamour da betra a gav d'eoec'h?

Abalamour da betra! Va lezit eur pennadig da ziskarga d'eoec'h va c'halon baour. An dra-se a ray mil vad d'in!

(Kreñv hag en eur boueza war ar geirou)

O va zudou, nann, nann, kement-mañ n'eo mui eur vuhez. Gwelloc'h e ve ganen, sellit, beza maro, ya maro mik, eget beza e c'hiz-mañ.

Heu! Heu! Heu!

Neuz, da vuhana, em bije peoc'h, pelloc'h eus ar fri-se. (Lakaet o ra e zaouarn war e fri) Ya! Ar fri teo-se! Ar fri milliget! Heu! Heu! Heu!

Ma ouefloc'h, va zudigou mat, ma ouefloc'h nag a vez, nag a c'hoaperet a deu d'in bemez abalamour d'ar fri daonet-se!

Ho n'eo ket posubl d'in padout ken... Eur rann-galon eo, eur rann galon, ya!

Evit lavaret berroc'h d'eoec'h n'oun mui goest da vont e nep lec'h, hep gwelet daoulagad kamet Yann, ha kement Janed a zo o para warnoun, hep klevet ar gerioù flemmus, ar c'hoarzennoù skitrus, a-dreñv va c'hein, ha betek en va fas!

Sell ta, a lavar unan, sellit ta pebez fri, setu aze avat eur ribod ho, la, la, eur chiminal, eun tour Babel!!! Sell ta, eme eun all, gwelit ar beg rus-se ta! Setu aze avat hag a rafe eur zizigenn vras... ouspenn eun hanter lur a ve anezi!

Heu! Heu! Heu!

Ha c'houi gav e c'hellfec'h herzel, ma vijec'h en va flaz? Evidoun-me a zo leun va c'hof. N'hellan mui padout!

Nann, nann, p'hei lavaran d'eoec'h.

N'eo ket hep mañk, e klask va mamm, meur a wach bemez, frealzi ac'hanoun. Aa, Iernonig, emezi, na te zo dral, evelate, oc'h en em chala kement-se! Gouzout a rez, va mabig, evel ma leverer, biskoaz tour bras n'en deus divalaoet parrez; mat entent, biskoaz, fri bras kennabebet n'en deus disonoret fat...

Foi! Evit hemañ ar fri-man, fidandoustik, arabat lavaret e rafe enor d'e berc'hen!

Bemez a gav d'in, e teu da veza teoc'h teoa, hiroc'h hira. Ma ne chom ket, hep dale, a-sav, n'ouzon ket betek pelloc'h ec'h en em gavo.

Heu! Heu! Heu! Kemarit truez ouzin, me ho ped, truez, truez! Truez eus eur paourkaez reuzeudik!!!

Ma m'am befe nemet mez gant va fri. Ho! Neuze, ne vije ket kalz a dra. Met sonjit nag a labour o skarza eur seurt kraou. N'eo ket a hiniennou, met a zouzennoù, a gantchoù eo e rankan kaout mouchoerou godell...

Va mamm vat, sellit, a zo aet skuitz maro o vont d'ar poull, hag o walc'hi, hag o walc'hi, noz-deiz, kouiz lavaret. Lazet e vozo ganen ar c'haez koz! Ha me a vo kaoz, gant va fri, gant va fri loudour!

Heu! Heu! Heu!

Gwir eo, breman he deus graet d'in mouchoerou bras. Evelse, emezi, he devezo ne-beutoc'hik da ober. (Dispaka ra eun douzier)

Va, met, e pelloc'h e lakin anezi? N'eo ket bras a-walc'h va godellou!

Ma kloukoude, pa rankan lavaret holl d'eoec'h, n'eo ket aze c'houz eman va zrubuilh gwata.

Va zammig buiun tvez a gavan mat! Petra zo gwelloc'h eget ar butun fri evit distanka ar penn ha laouenat an tal? Va met, gant an anteroù a gomez-mañ, ar butun a zo douet da veza ker.

Va mamm goz, arsek mont d'ar bed all, he doa roet d'he filher eun dabatierenn ac'han, unan vras avat. Ranket em eus he zoural a-gotez. Kalz ra vihan eo, ha goest e vije bet d'he lakaet em fri, butun hag all.

Blaez bennak 'zo em eus kavet ar c'hrouf mañ (eur voest a zo gantañ dindan e gazel). N'eo ket bras, mar kirit, met founnus eo. Ar peza a ranker evidoun-me!

(Kemarit a ra eur bitenn hag ec'h en em laka da strechall)

Atchoum! Atchoum! Atchoum!

Ma gred, sellit, n'eus nemet ar buhning-mañ-mañ o tarc'hal ac'hanoun beo!...

Edon o hant amañ bremañ, p'am eus kavet war va hent eur c'hoz tammig krak-akrou. Kerkent m'en deus va gwelit, a lampon fall, en em lakaet d'am gouezet, da

lakaat mar plij, e viz-yod war e fri, en eur ober a bep seurt arvezioù divalo d'in.

Klasket am ouz e baka, met lijeroc'h egodoun oa, ar bourjin divalo, P'oa en em gavet pail diouzin her c'hloven o kriad: « Ha vos-y donc cacher ton pifre. »

Pif ! ma vije kucuzet etre va neudou, m'hen tou d'eo'h, n'eo ket pif en defe bet met paf ha paf, ken en defe gouennet dour da eva...

Hañ, ya ! M'am befe gallet kuzat va fri, e vijen bet eurus. Neuzo, em befe gallet bale dizourst, met siouaz ! Penaos ober ?

(Chom a ra da zoñjal en eur skrabet e benn. A greiz pep kreiz e klevet eur marc'hadour o kinnig e varc'hadourez)

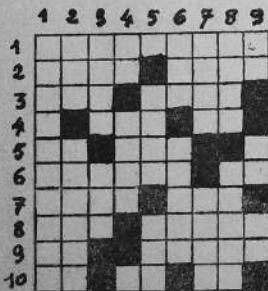
« Des cache-nez, des cache-nez garantis pure laine ! »

Salaou t-la, va zudou, peus ket klevet petra lavar tennez. « Des cache-nez » emezañ, traou da guzat ar friou. Ho ? Double, Pebez taol chafis evidoun ! Kenavo d'eo'h ! Mont a ran d'an daou lamm ruz da brena...

L. B.

C'HOARIOU

Gerioù Kroaz : N° 25

A-BLAEN. — 1. Gwelet gant ar Vajed. — 2. Frouez a vez kavet war ar c'haou. — Trei douar. — 3. Roue eus Bro-Gembre. — Anveal. — 4. Ger poueza. — Diou gensonenn eus NANN. — 5. Geurch'hemenn evit mont. — Eus ar verb rei (imparfait). — 6. Kêr-benn Iwerzon. — Ne oa hini ebet evit digemor Jezuz da noz Nedeleg. — 7. Eyal al lodenn genta eus daou. — Ar bec'heroz genta. — 8. (War an tu) enep. — War an ti. — 9. Diou wech ar memes vogalenn. — Santelaet gant Jezuz e Kena. — 10. Kensonennou ZIR.

nennou ZIR. — Loen mignon d'an den. — Kensonennou BET.

A-SERZ. — 1. Evit hon hini eo deuet Jezuz war an douar. — 2. Niver ar Vajed. — An hini a vez o turia. — 3. Ano-stad Iwerzon. — Danvez fin evit ober rochedou. — 4. Kensonennou RIN. — Kerzout a ra war bouarn. — 5. Kavet e vez er falz evel en golen. — Lakaat toenn. — 6. Ret. — Ar pep gwella war an douar. — 7. Siaga. — Ar gur pouezusa. — 8. Respont Lusifer da Zoue. — Echet. — 9. Kensonennou N'ET. — Perz fall. — Kensonennou DEN.

Gerioù Kroaz : N° 24

1	L	U	G	E	R	N	U	S
2	O	R	I	N	E	V	I	
3	U	Z	E	T	O	L		
4	S		Z	O		L	E	
5	T	E		R	E	N	E	R
6	O	N	E	S	T	I	Z	
7	N	E	V	E	Z		O	U
8	I	B	I	L		L	U	R

RESPONT da zivnadennou Kroaz-Breiz miz Du-Kerzu :

1. Eun tok. — 2. An tan. — 3. Eur plug war ar gwalc, hag a izela pa laker ar penn warnañ.

E TI SOUFREREZ KERNE
E. BEGOT 13, straed Jean-Jaurès, QUIMPER
 Téléph. 9.33
 E vez dresel adteuzet evit ar gwella goloioù-krouchoù ar rodou
 Gwerz a c'holoioù a bep ment — labour val, graet hep dale

MOUSSEUX SUPÉRIEUR "V^{VE} AUBIN"
 Gwin-Spoumek Dreist
 E gwerz e ti an holl Varc'hadourien-Gwin
 dre ar Vro a-bez

Poupées. Broderies
Le Minor
 Pont-Sabbé
 Bretagne

STAL LEVRIOU LE DAULT

16, Siroad Ronan Madeg
KEMPER

Levrioù brezonek, Gallek, ha skudennoù
 Re Gez, re Nevez diwar-benn Breiz

Prenez e vez ho levrioù (ha goloioù koz) digansoc'h
 Betek an ho ti ma c'houlennit

E TI

TREANTON

e kaver peb tra

Harnachou, Kinkailherez, Glaou
Koat " an Nord "
Houarn

Ha kement tra ho peus ezomm
en ti
war-dro an ti
hag en tiegez

TI TREANTON

E LANDIVISIAU

war Blasenn an iliz ha plasenn Lourdes

TELEFON 7

E KASTELL-PAOL

war ar Blasenn Vras

TEL. 130